

VISKY ANDRÁS

Haza

Egy Szilágyi István-bekezdés visszhangjai

„Népes nemzetségünkben volt egy furcsa, haladónak aligha nevezhető hagyomány: az újszülött fiúgyermeket, amint pólyálták vagy fürösztötték, alkalmas pillanatban becserkészte a családból valamelyik korosabb férfi – nagyapa, nagybácsi, jobb híján az apa –, megfogta a piskótányi-nagy lábacsját, megszorongatta, s azt mondta: »sose essen le a lábodról a katonabakancs«. [...] Tudomásom szerint én sem maradtam kivétel.”

(Szilágyi István: *Vesztések*)

1

amikor átadta nekem a katonaládát, amit addig, mindhiába próbálkoztam elvenni tőle, ő cipelt rendületlenül, diszkréten fujtatva a buszállomástól a kaszárnyáig, apám egy bibliai idézettel búcsúzott

2

nem volt ebben semmi különös, ezt tette mindenki, aki útjába került, és akitől időlegesen vagy véglegesen elváltak az útjai: *minden szabad a szabadnak*; ez a rejtélyes mondat jutott nekem a bevonulásom napján, hasznodra lehet, ha a szívedben forogtad, tette hozzá, mint mindig, én meg beléptem a díszes, monarchiabeli vaskapun, és mindjárt olyan nehéznek tűnt a faközöld faláda, hogy szégyenszemre többször meg kellett állnom pihenni, amíg végre az udvaron várakozó, egymással ismerkedő többi újonchoz csatlakoztam

3

álmodtam magam, amikor aludtam, álmodtam, amikor fölébredtem vagy fölébresztettek, a katonaságig biztosan átaludtam magam, és kitartóan álmodtam a családom valóban isteni álomba illő életét

4

mióta Apánk hazatért a börtönből, mi meg szabadon elhagyhattuk a bárágani lágert, sérthetetlenségünk édes hitében lebegtem, ha kígyókat vettem fel, vagy valami halálosat ittam, meg nem árthatott nekem, Anyánk naponkénti fölolvadásai a *Szentírásból* beigazolódtak az utolsó betűig, megnyíltak előttünk a vizek, és mi száraz lábbal keltünk át, előbb a szürke Borcsán, majd a nehéz testű Dunán, és magunk mögött hagytuk a fogság földjét, pontosan úgy, ahogy meg van írva a szent forгатókönyvben

5

bizony olyanná lettem én is, mint az álmodók, megtelt a szám nevetéssel nekem is, ahogyan a százhuszonhatodik zsoltárban áll, igen, ez lett az új sláger, csengő hangon énekeltük mindannyian a győzelmi mámorban úszó zarándokokkal együtt, *mikor visszahozta az Úr Sionnak foglyait, olyanok vol-*

tunk, mint az álmodók, akkor megtelt a száánk nevetéssel, nyelvünk pedig vígadózással, zúgott a toplista élére került zsoldár, de nem az óvatos egyházi kotta szerint, dehogy, hanem a víg paraszt föl-le futkosó dallamára, frisch und munter, bizony, mert Apánk még a börtönben Schumann mester elszabadult kedélyű parasztjához igazította a régi zsoldár sorait, bennem meg diadalmasan visszhangzott a bizonytalan prozódia a leghetetlenebb helyzetekben is, mindaddig, amíg a román hadsereg magamra nem ébresztett, nevezetesen Turzsuk hadnagy és szakaszparancsnok, aki, mint a sötétség alacsony növésű anyala, el nem ragadott a poklok fenekéig, és ott véglegesen vissza nem adott valódi önmagamnak, cselekedjék vele érdemei szerint a Magaságban Lakozó

6

alászálltam a poklok poklára, igen, mint a világ dolgaiban magát kiismerni nem tudó, védtelen istenfiú vagy a tékozló, mindegy, nekem, mondhatni, az Atyaisten a katonaság képében mutatkozott meg a legteljesebben, egészen pontosan a régi, még birodalmi hadapródiskola gyakorlóterén találkoztam vele, Nagyváradon, a Rulikovszky úton, az árnyas Rhédey kert tőszomszédságában, ahol, alighogy leérettségiztem, a 01326-os számú katonai egység újoncaként részesültem kiképzésben, rajtam meg észrevétlenül eluralkodott a megfelelés vágya vagy inkább ösztöne, egészen pontosan a feneketlen gyávaságé, amit mi, férfiember, főként ha csőre töltött fegyver kerül a kezünkbe, és eszement lövöldözésbe kezdünk, minden átmenet nélkül hősiességnek hívunk, és hazug anekdoták és átokmondások formájában úgyszólván áthagyományozunk gyermekeinkre és gyermekeink gyermekeire

7

„sose essen le a labodrul a katonabakancs”: nem tudom, ebben a férfiatokban részesültem-e egyáltalán pólyás koromban, közvetlen forrásból biztosan nem, Anyánk forgalmista apját eltévedt golyó, egy véletlen fejlődés végezte ki a második háborúban Budapesten, Apánk meg a háború végére a tábori lelkesedésig vitte Mátészalkán, így abban a visszautasíthatatlan kegyben részesült, hogy amikor már mindenki menekült, amerre látott, ő szerencsétlen szökevények kivégzését nézhette végig közvetlen közlőrl mint a kegyelmes Isten fölszentelt hóhérsegédje

8

az átok végül persze megtalál, mihelyst meztelenre vetkőzöl, és magadra húzod a vadonatúj, bolhapor szagú kincstári fehérneműt meg inget, és belebújsz a posztó egyenruhába, legvégül meg vigyázva magadra csomózod a fénylő, marhabőr bakancsot, majd Turzsuk hadnagy vezényszavaira fősorakozol a haza védelmére, hogy hajnalok hajnalán átadd magad az alaki kiképzésnek, a rettenetes átok már be is teljesült rajtad, a katonabakancs a lábodról nem fog leesni többé, már el is vesztél önmagad számára a homályos, arctalan egyformaságban

9

mire eljön az ünnepélyes eskütétel, más szóval a hivatalos átokmondás napja, már tökéletes rendi alakzatok fölvetelére vagy képes a nap és az éjszaka bármelyik órájában, vezényszófüggővé váltál, a tested, igen, ez a folyton rád nehezéd, lehetetlen önmagad fölismeri, hogy a civilség amolyan testi fogyatékos, de még inkább szellemi, amelyet magad mögött kell hagynod, hogy a mindig rendelkezésre álló arctalanok állományába kerülj, és habozás nélkül indulj, amikor megfújják a harci kürtöt

10

átváltozásom lehetetlennek tűnt fel előttem, összeszorított ajkakkal ismételttem magamban és magamnak, hogy a végsőig ellenállok, nem fogok betörni az életem árán sem, ha a testemet erővel leigázzátok is, lelkemet elzárva tartom, ott leszek, de mégis távol maradok, ismételttem megszállottan, mint boldog Ágoston testvér Alypius nevű tanítványa, és hagytam, mert az elbukott Alypiushoz hasonlóan erre a megoldásra jutottam, hogy a testem függetlenedjen tőlem, és kövesse csak színleg Turzsuk meg akárki vezényszavait, de amikor csak tehettem és ahol csak bírtam, mint egy titkos ellenálló, úgyszólván kiléptem a bakancsból, és meztelen talppal érintettem meg a pusztta földet, hogy erőt merítsek belőle

11

elhatározásomban tovább erősítettek Pindruc őrnagy kitartó és kifejezetten nyájas, majd hogynem kenetteljes politikai eligazításai, váratlan segítség, gondoltam, áldott legyen érte az Egyedül Hatalmas, délutánonként ugyanis a hadapródiskola főépületének a klubtermében az ország első emberének a nagyságát zengte előttünk, olyan részletességgel ecsetelve emberfeletti képességeit, hogy még Dzsuvára is rázkódott a visszafojtott röhögéstől, pedig ő volt az egyetlen párttag a bakák között, és persze az alakulat fölként besúgója

12

Pindruc a bennfentesek szerény magabiztosságával tudomásunkra hozta, hogy a Primul Secretar napokig képes ébren maradni, és amikor alszik, sem hunyja le a szemét, lelkesítő beszédekét gondol ki, tervezeteken dolgozik, népeket békít össze, bizony egy óriás lakik abban a kicsi testben, mondta, amikor tehát éjszakánként fölmászunk a laktanya valamelyik őrtornyába a hazát védeni, rá gondoljunk, az Első Titkár, aki velünk együtt örködik, ha meg lejárt az időnk, és kilépünk az őrségből, jusson eszünkbe, hogy ő ott vigyáz lankadatlanul az ország szívében változatlan éberséggel, mi helyettesíthetők vagyunk, ő meg leválthatatlan, mert személyesen ő a haza, a haza pedig egyenlő vele, és ha a haza valamilyen oknál fogva megfoghatatlan volna a számunkra, elég, ha maradéktalanul hozzá, a Primulhoz maradunk hűségesekek, senki máséhoz, még önmagunkhoz sem, mert benne nem csalatkozhatunk, miközben a magunk ítéleteiben már olyan sokszor csalódnunk kellett, valóban

13

Pindruc, hamarosan be kellett ismernem, a Primul prófétájának bizonyult, minden a kis, de nagyon is mozgékony Első Titkár fölemelkedését szolgálta éppen, a kérlelhetetlen hidegháború meg a természeti csapások úgyszólván kéz a kézben szolgálták hatalma villámgyors megerősödését, a bukaresti gyilkos földrengés idején például a Primul hófehér öltönyben jelent meg a romok között, és lendületes beszédekét tartott a földrengésre mért végső csapásról meg a dicsőséges újjáépítésről, tanúsíthatom, bizonykodott Pindruc, hogy a sitthalmazok felett lebegett fáradhatatlanul a csöpp ember, a román tévé magyar adásának egyik helyszíni közvetítése során még Bodor szerkesztő is megállapította, hogy az Első Titkár legyőzte az Úristent, a jólét és a biztonság új szakaszának nézünk elé, nem kell félnünk senkitől és semmitől

14

megfigyeltem, hogy Pindruc őrnagy, akiről az a hír járta, hogy kiugrott ortodox pópaként lett a 01326-os gyalogezred spirituálisa, azaz politikai főtisztje, nos, Pindruc hibátlanul betartja a harmadik parancsolatot, nem veszi hiába a szá-

jára az ország első emberének a nevét, vallásos következetességgel, sőt némi töredelemmel Első Titkárnak, olykor meg utánozhatatlanul kedvesen Primulnak, azaz Elsőnek becézi őt, amikor meg Primult mond, fölmutat a velünk szembenéző, mosolygós arcképre, a színes nyomat meg Pindruc őrnagy szemérmes mozdulatát diszkrét biccentéssel viszonozza, és még szélesebb mosolyt küld felénk, engem meg megnyugtató ez a szinte tapintható komolytalanság, ami hiába közveszélyes örület, olyannyira gyermeteg, hogy könnyűszerrel tetten érhető és leszerelhető, gondoltam magabízón, csak figyelni kell és meg nem restülni

15

a politikai eligazítások szünetében rendszerint az ablak előtt álltam, kitartóan fürkésztem a várost a birodalmi hadapródiskola diadalmas főépületéből, az ablakra erősített rácsok fölkockázták az utca embereit meg a párában megbúvó, távoli templomtornyokat; ezekért a dísztelen rácsokért kifejezetten hálás voltam, mert egyértelművé tették a helyzetemet, nevezetesen a fogságot, aminek a katonaságot tekintettem

16

egészen pontosan kettős fogságban élek, gondoltam, a mostanit valahogy túl-élem, a mindenkorit sehogyan sem, de azt nem is akarom, ebben a végtére is fölemelő véglegességben erősített meg az építészeti remekként emlegetett hadapródiskolát építő cég diszkrét jele, amit az ablak sárgaréz fogantyúján hagytam, Neuschloss: gyönyörű, jó helyen vagyok, ettől a szótól még inkább légvárnak mutatkozott előttem valamennyi uniformizáló kísérlet, egyszerre öntött el az édes önsajnálát és a kemény elhatározás, nem hagyom magam, a testem a tiétek, de én ellenállok a végnek végéig, mindent szabad a szabadnak

17

először is nincs haza, itt kezdődik minden, nincs haza, amit védenem kellene, és nincs haza, amely megvédene, gondoltam, hogy éppen kitől, az nem volt teljesen világos előttem, de ha nekem választanom lehetne, akkor engem meg, mondjuk, az apámat egyenesen az Első Titkártól és az ő embereitől kellene megvédeni, de az meg lehetetlen, Pindruc őrnagy szerint ugyanis az Első Titkár egy személyben maga a haza, hozzá vagyunk hűségesek és őt védjük, hogy a Primul a maga részéről minden idejét a haza védelmére és felvirágoztatására fordítsa, védjük, hogy védhessen, véd, hogy védhessük: a kígyó a saját farkába harap, előbb-utóbb a Primul is, abban bízom, mert nem volt ez sohasem másként, ezt az önfarkába harapást hívjuk történelemnek, sose essen le a lábodról a katonabakancs

18

nem tudtam sohasem kialudni magam, a felső ágyon a drabális Hermann mintha csak nekem horkolna, árad lefelé az apokaliptikus hangorkán, hajnalban meg, nagyjából kettő és három között, általában Turzsuk hadnagy tépte fel a háló ajtaját, de van, hogy személyesen Bordei vezérőrnagy állt meg az emeletes ágy sorok között, és éles hangon riadót vezényelt, sőt szigorú arrcal meg is nevezte az okát, legtöbbször és mindig hajnalok hajnalán ellenséges hadsereg támadt a Bécs–Budapest–Debrecen vonalon, de amíg mi teljes menetfelszerelésben további parancsra vigyázzban állva várakoztunk a kiképző téren, az ellenségeinkről rendre bebizonyosodott, hogy ha egyáltalán léteztek, az igazak álmát aludták valahol, és eszükbe sem jutott rajtaütésszerűen átlépni a határt és visszaszerezni Bécsnek vagy Budapestnek ezt a mértéktartóan büszke Neuschloss

19

az ébresztőig többnyire már nem tudtam visszaaludni, volt, hogy fölültem az ágyban, és az alvó társaim eltökélt alvását figyeltem, vagy fölkeltem, és az őrszemmel beszélgettem az ébresztőig a szűk előtérben, ahol a bakancsaink párologtak szomorúan, bajtársaim idegen, sápadt arcok, semmit nem tudtam róluk, de valahogy mégis közöm volt hozzájuk, gondoltam, mi együtt képeztük ugyanis a 01326-os ezred büntető szakaszát, mi voltunk a „deținuții”, más szóval a fegyencek, hamarosan el is terjedt rólunk, hogy az ország minden tájáról ide gyűjtötték össze a politikailag bizonytalan, sőt ellenséges érzületű egyéneket, előfelvételis egyetemista bakák voltunk mind, katonai nyelven teristák, és több mint gyanúsak egytől egyig, akiket szoros megfigyelés alatt kell tartani, a szakaszt például túlnyomórészt szász egyetemisták tették ki, akik már benyújtották kivándorlási kérelmüket, és arra készültek, hogy hátat fordítsanak a hazának, de ide került például a Turzsuknál is apróbb növésű Roske bölcsész Bukarestből, akinek a szülei egy radikális pünkösdista csoportosulás tagjaiként tevékenykedtek, román szót alig hallhatni a hálóban, itt ők vannak kisebbségben, a románok, de megbízhatatlanok ők is tetőtől talpig, Dzsuvárát kivéve, akit az eskütétel után máris előléptettek tizedessé, majd hamarosan káplárrá, ő lett a tisztosunk, és Turzsuk meghosszabbított kezésként rendelkezhetett felettünk, ő meg ott alázott meg bennünket, ahol csak tehetette, még Turzsuknál is leleményesebben

20

a szakasz szászai suttogva beszéltek egymással, és tökéletesen összezártak, csak szászul voltak hajlandóak megszólalni, nem érdekelte őket a tiltás, ők fél lábbal már az Óhazában érezték magukat, és várva várták a megváltó útlevelet, a kevés román nem mert egy csoportba verődni, gyanakodva vizslatták egymást, a magyarok meg, három hallgatag székely meg én, csak hónapok múltán szólunk egymáshoz magyarul, akkor is a legszükségesebbre szorítkozva, mikor már az idő előtt leszerelő szászok miatt annyira elfogyott a szakasz, hogy a végére legfeljebb két csenevész és komolytalan rajt tettünk ki

21

elsőként Dietrich hagyta el a hálót, még eskütétel előtt, ő a szemünk előtt vetkőzött meztelenre, és öltözött vissza civil ruhába, lassan, kimérten, kiélvezve minden apró mozdulat váratlan erotikáját; gyönyürű fiú volt Dietrich, a legszébb a században, tökéletes teste engem Dávidra emlékeztetett, a bibliai Dávidra meg Michelangelo izzó fehér márványszobrára, döbönt csendben bámultuk ezt a rendkívüli szertartást, ráadásul én abban a szerencsében részesültem, hogy Dietrich szédületesen szűk farmerben pompázó szerelmét is megpillanthattam a Neuschloss hozzátartozóknak fenntartott előtérben, mert nekem kellett leadnom a gazdátlanul maradt katonai szerelvényeket Şchiopu főtörzsőrmesternek; napokig irigyeltem a lányt Dietrichtől és Dietrichet a lánytól, mindkettőjüket meg új otthonuktól, talán Stuttgarttól, fölszabadult egy ágy, nyomtalanul eltűnt Dietrich, hamarosan visszatér az Óhazába, amely tárt karokkal várja a tőle régen elszakadt fiait és lányait

22

deținuții, ez volt a nevünk, és úgy is néztünk ki, mint a napbarnított, cserzett bőrű fegyencek a ponyvaregényekben, hiába voltunk előfelvételsek mind, mint a velünk szomszédos épületben elszállásolt, büszke orvosi szanitéc szakasz, bennünket kérdés nélkül kopaszra nyíráttak már az első napon, és utána sem engedték, hogy megnövesszük a hajunkat, a rendszer ellenségeinek minden pillanatban fölismerhetőeknek kell lenniök, adták tudtunkra, és

mire elfogytak közülünk a boldog százok, mert idő előtt leszereltek mind, nem maradt más velünk, mint az állandó gyanakvás, mindenki sötéten gyanakodott mindenkire, és senki sem állt szóba senkivel, még Dzsuvára káplár szikrázó gyűlölete sem tett szolidáriszá bennünket egymás iránt

23

az egyik kiképzés végén Turzsuk az egész egyetemista század előtt megnevezte azokat, akik az ő parancsnoksága alá tartozó szakaszban példásan teljesítették a feladatokat, és alig egy hónap kiképzés után még a legbonyolultabb alakzatokat is föl tudták venni, kitűntek összeszedett, csaknem hibátlan mozdulataikkal, sőt, akik a lögyakorlaton is a legjobb eredményt érték el, lépjenek elő, akik a nevüket hallják, vezényelte, majd utolsónak fölolvasta az én nevemet is, ügyetlenül küzdve az idegen hangzással, viszki, valami amerikai ital, vágta ki magát, majd kuncogott egy rövidet, én meg kiléptem a sorból, és annyit mondtam magamban, nem, engem Turzsuk ne dicsérjen, mondhat bármit, meg se hallom

24

utána Hermann közlegényt szólította, lépjen ki a század elé ő is, mire kivétel nélkül mindenki máris mosolyogni kezdett, „lépés, indulj”, vezényelte Turzsuk Hermann-nak, „tiszteletadás jobbra”, a nagydarab száz meg minden erejét összeszedte, hogy díszlépésekhez hasonlító mozdulatokat végezzen, de sehogyan sem ment, fölszegte az állát az előírás szerint, de olyan magasra, mintha az ellenséges eget kémelelné, karjai összefüggéstelen hadarásba kezdtek, egyszerre túl soknak tűnt számára az a vállából kiálló két engedetlen nyulvány, és ez láthatóan megzavarta, amint a lábát kimerevítve maga el emelte, elfelejtette, melyiket is emelte fel előbb, a jobbot vagy a balt, de azért haladt előre rendületlenül kalimpálva, mint egy elszabadult cséphadaró, megadva a maga módján a tiszteletet a visszafojtott kacagástól ellilult századnak

25

teszek rátok, eminensek, és rád úgyszintén, Turzsuk hadnagy, ez volt az arcára írva Hermann-nak, mikor a dicséretben részesültek előtt elvonult, mert tudta, hamarosan megjön az ő útlevele is, és akkor a hálóban a szemünk látára majd meztelenre vetkőzik, mi meg kinyalhatjuk neki Turzsukkal meg Dzsuvarával az élen, utána majd szép lassan civil ruhába öltözik, és hátat fordít ennek az egésznek

26

Hermann összeszorított fogakkal ellépett a század előtt, mint aki nem akar megállni, ha már nagy nehezen sikerült elindulnia, Turzsuk meg sokáig hagyta kínlódni Hermann-t, és hagyta a századot is, hogy tanuljon csak önmérsékletet, majd mikor megelégette, „század, röhögj”, vezényelte diadalmasan, mintegy önmagát ünnepelve, és kirobbant a dübörgő röhögés, összegörnyedve kacagott mindenki, hálás pillatásokat küldve Turzsuk felé, én meg csillapíthatatlan szükségét éreztem annak, hogy hőssé váljak valahogy végre a magam szemében, nem nevettem, még csak nem is mosolyogtam, ott álltam szálegyenesen, büszkén előretekintve, mint az ismeretlen katona fekete kőszobra a szakszervezetek művelődési háza előtt

27

Turzsuknak nem került el a figyelmét tüntető különállásom, hagyta, hogy az újoncok jól kiröhögjék magukat, majd vigyázt vezényelt, és hozzám lépett, szótlanul körbejárt, mint aki szemlét tart, és amikor elém került ismét, fölfigyelt

gyakorló zubbonyom szeme magasságába került bal felső zsebére, sajátságos, mondta, mint aki már tudja, mit keres, vajon miért ekkora ez a fránya zseb, hát ez óriási, hiszen ez olyan, mint egy formás női mell, nézzék csak, ajaj, bohóckodott jó hangosan, hogy az egész század hallja, járjunk csak utána, mondta, én meg ösztönösen odakaptam, hogy kivegyek a zseemből mindent és megmutassam, de Turzsuk megint vigyáztt vezényelt, majd én, mondta tettetett előzékenységgel, kifejezetten mellbolond vagyok, nem szalaszthatom el az alkalmat, élvezte ki a helyzetet, majd miután hosszasan körbetapogadta a zsebemet, kihúzta belőle a műanyag fedelű, vadonatúj, apró méretű, méregzöld bibliát, amit tudtomon kívül anyám rejtett a katonaládámba, és amit bevonulásom után a kaszárnyában fedeztem csak fel, de nem mertem a ládában hagyni, mert a legváratlanabb időpontokban ellenőrizték bőröndjeink tartalmát, úgy döntöttem hát, magamnál tartom inkább, ez tűnt a legbiztosnágosabbnak

28

egy biblia, mutatta fel diadalmasan a századnak Turzsuk a könyvet, „század, röhögj”, vezényelte, és megint kirobbant a röhögés, nevetett Hermann is, végre máson van a sor, rajtam, az eminensen

29

fogolynak lenni, ez az én formám, jó helyen vagyok, gondoltam, megerősödöm ebben a különállásban, és nem hagyom magam, nem akarok eminens katona lenni, és nem akarok kitűnni, minél többször megaláznak, annál erősebbé válok, a testem engedelmeskedik a parancsoknak, de nem én, órákig kúszva fölnyalom az udvar sarát, fölítatok minden víztócsát ezzel a gyűlölt, kincstári posztóval, amiből Noé átkozott özönvize sem tudná kimosni a szúrós bolhapor szagot, célba lövök, ha kell, megállás nélkül, átadom a testemet a gonosznak, de a lelkem felett nem rendelkezhetek, mert azt nem hagyom, vagyok én és van a testem, két különböző létező, én meg erősebb vagyok a testemnél, ebben nem kételkedtem egyetlen rövid pillanatig sem

30

riadó, megint a nyughatatlan Bécs–Budapest–Debrecen tengely támadt, de a hírszerzés információi szerint most nem elégszenek meg az egykor tulajdonukat képező Neuschloss visszafoglalásával, egész Erdélyre fáj a foguk, kiugottunk az ágyból, magunkra kapkodtuk az egyenruhát, kiemeltük a vasszekrényekből a géppisztolyt és a gázmaszkot, és teljes menetfelszerelésben, rohamsisakban elindultunk a repülőtér irányába, most viszont nemcsak mi, a szemmel láthatóan agyonképzett fegyencszakasz, hanem az egész gyalogosezred, de amint áthaladtunk a főút melletti csaliton Váradles irányába, és elfoglaltuk a határszakaszt vigyázó betonbunkerekben a lövészokat, újabb parancs jött, hogy vonuljunk vissza a kaszárnyába, és maradjunk készenlétben

31

vastagon hullt a hó, víztől nehéz, kocsonyás hópelyhek zuhantak sisteregve, bőrrömig hatolt a nedvesség, a bakancsom teljesen átázott, gépiesen meneteltem, gondolatok nélkül, ritmikusan hullámozott az ezred, mint egy nagyra nőtt gyilkoló állat, egyre jobban éreztem az egész alakzat mozdulatait, mintha egygé váltam volna vele, nem kellett figyelnem semmire, testem egy nagy test rángásait és olykor egészen finom rezdüléseit vette át és hullámoztatta minden erőfeszítés nélkül tovább, nem én lélegeztem, hanem ez a behemót test lélegzett, nem én meneteltem, hanem a behemót menetelt, egyszerre könnyűvé váltam, mint akiről láthatatlan kezek levettek minden terhet, és úgy éreztem, fölemelkedek a magasba, mint mennybemenetelkor a tökéletesen súlytalan Megváltó, közben

kiértünk az aszfaltra, a vastag sár cuppogásait hibátlanul összehangolt lépések ütemes zaja váltotta fel, mikor meg mindannyian följutottunk az útestre, Bordeianu vezérőrnagy díszlépést vezényelt, egyszerre irdatlan erejű csapásokat visszhangoztatott az út menti fiatal erdő, az alacsony égbolt meg visszanyomta a hangokat az ezredre, úgy szólt, mintha egyenesen az égen járnánk, a vastag felhők takarásában fölkelt a nap, legalábbis világosodni kezdett, a havas eső gyönyörű hóhullásra váltott, pillanatok alatt sok ezer gonosz angyal lepte el a behemót zöldpikkelyes testét, desszantos fehér démonok szálltak le rám a magasból, és akkor a bensőmet hirtelen, minden előzmény nélkül ismeretlen boldogság árasztotta el, egyszerre repesve örült a testem, és iszonyatos erőt éreztem, együtt örültem az egész behemóttal, aki én magam vagyok, ehhez hasonló boldogságot sohasem éreztem még, legfeljebb csak akkor, amikor a szép arcú Dietrich és ismeretlen szerelme bontakozott ki előttem az álom zavaros ködéből, Jutta, ezt a nevet ajándékoztam a lánynak, hogy közelebb kerülhessen hozzám, ő is és Dietrich is, ha már elgondolhatatlan távolságra jutottak tőlem, a saját testük végtelen lehetőségeket kínáló édenébe, valahol a számomra teljességgel ismeretlen német Óházában

32

ami utána következett, szó szerint megegyezik azzal, amit boldog Ágoston testvér tanít a szeretve szeretett Alypius tanítvány bukásáról: annál esendőbb volt, mondja Ágoston testvér, minél magabizóbbá lett vakmerőségében, megérezte a vérengző gyönyörtől, és nem az volt már, mint belépésekor, csupán egy lett a mindent és mindenkit magával sodró tömeggel

33

mi kell még?, erről a helyről esztelenséget hurcolt magával, ámde, folytatja boldog Ágoston testvér, kiragadta őt ebből is a végtelenül erős és irgalmas kezéd, lelkébe vésted, hogy ne magában, hanem benned bízzon, ez azonban már jóval később történt

